

WAT BETEKENT DE AI ACT VOOR JOUW ORGANISATIE?

Sparrenheuvel 32, 3708 JE Zeist | (030) 2 270 500 | wouter.gude@mxi.nl | www.mxi.nl

Wouter Gude

Xadya van Bruxvoort

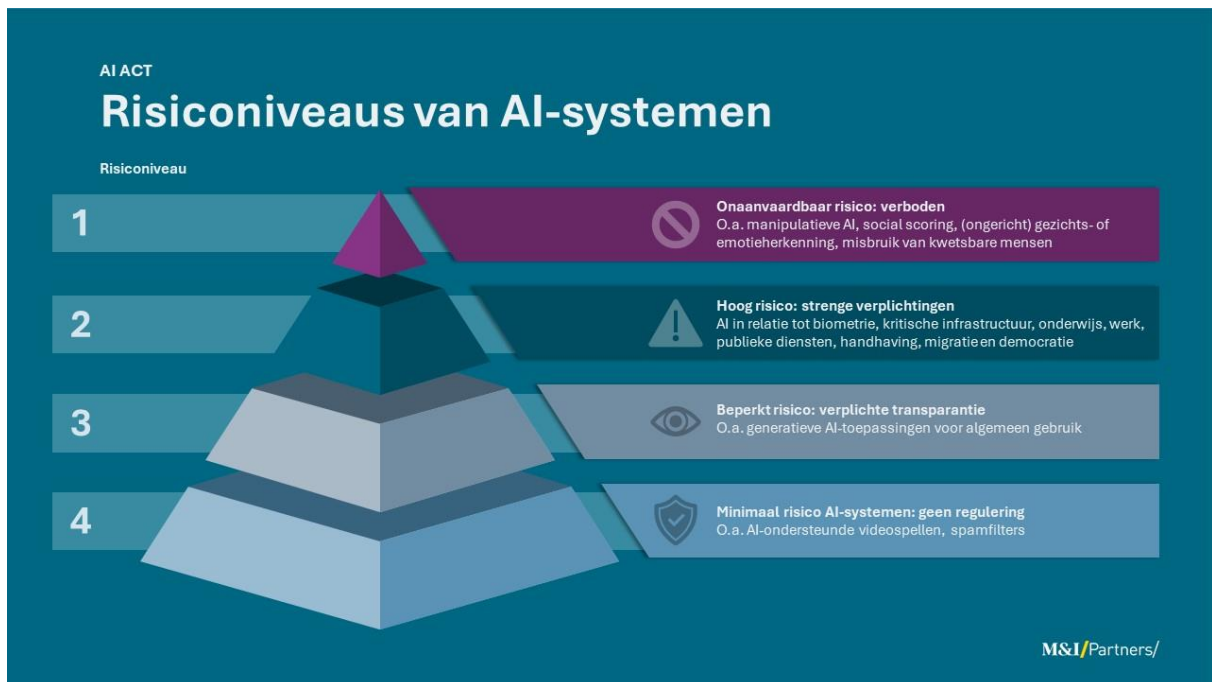
Op 1 augustus 2024 is het zover: dan treedt de nieuwe AI Act in werking. Een Europese verordening die regels stelt voor de ontwikkeling en het gebruik van AI-systemen. Wouter Gude en Xadya van Bruxvoort voerden het gesprek over de impact van de AI Act binnen de zorg en overheid, en welke stappen organisaties concreet kunnen zetten om op tijd aan de AI Act te voldoen.

WAT IS DE AI ACT EN WAAROM IS DIE NODIG?

Het doel van de AI Act is dat mensen in heel Europa kunnen rekenen op veilige, transparante, traceerbare en niet-discriminerende AI-toepassingen. “Er zijn heel veel AI-systemen en algoritmen op de markt. Dat loopt uiteen van de gebruikelijke ‘slimme’ spamfilters tot de meest dystopische [sociaalkredietsystemen](#). De ontwikkelingen gaan heel hard, veel harder dan we kunnen bijbenen. En de impact is enorm”, geeft Xadya aan. De Europese Unie heeft om die reden besloten om – middels de AI Act – de ontwikkeling en het gebruik van AI te reguleren. Xadya: “De AI Act is een Europese verordening die direct toepasbaar is voor de hele Europese Unie en daarom niet vertaald hoeft te worden naar Nederlandse wetgeving. Het is de eerste AI-wet en naast de grondwet de eerste wet waarin ethiek is opgenomen.” Dit gaat dus veel impact hebben.

De AI Act hanteert een risicogebaseerde aanpak voor het reguleren van AI-systemen. “AI-systemen worden ingedeeld in vier risiconiveaus: onacceptabel risico, hoog risico, gelimiteerd risico en minimaal risico. Afhankelijk van het risiconiveau worden er eisen

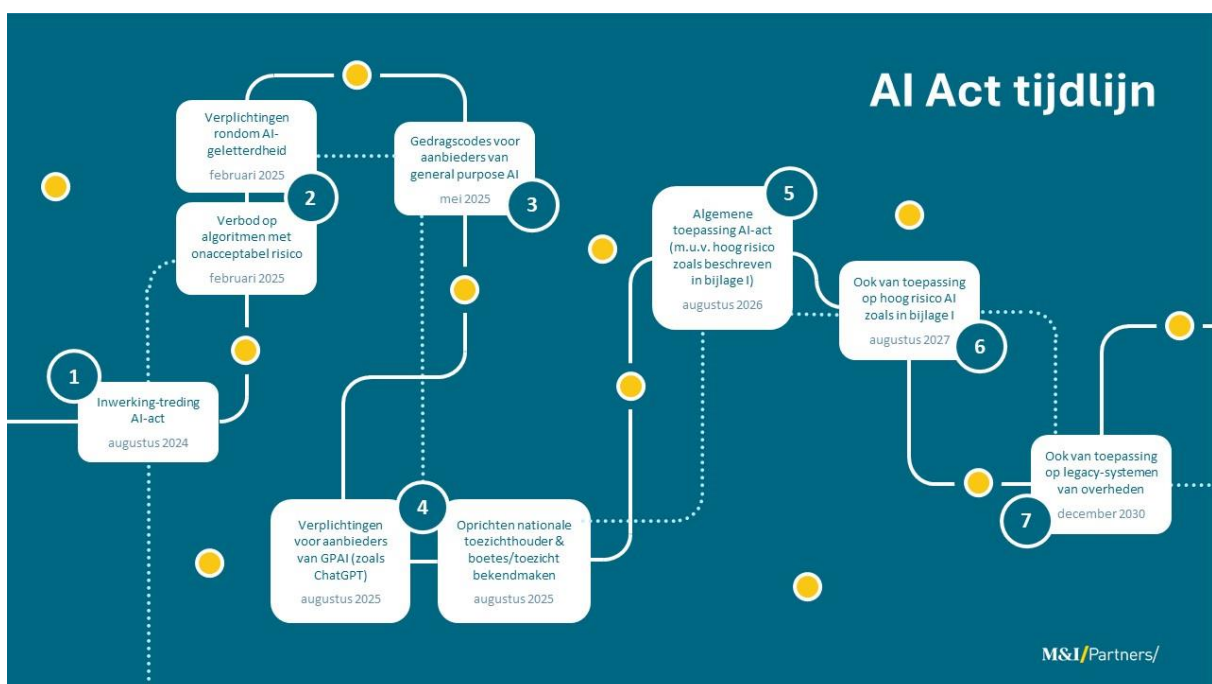
gesteld aan de aanbieders en gebruikers van AI-systemen”, legt Xadya uit. Veel AI-systemen in de zorg en overheid zullen naar alle waarschijnlijkheid onder ‘hoog risico’ vallen.

WELKE VERPLICHTINGEN BRENGT DE AI ACT MET ZICH MEE?

In grote lijnen beschrijft de AI Act de volgende verplichtingen die organisaties krijgen opgelegd:

- 1 Stoppen met verboden AI-systemen: februari 2025
- 2 Werken aan de AI-geletterdheid van medewerkers: februari 2025
- 3 Treffen van maatregelen voor AI-systemen met een hoog risico: augustus 2026

Stoppen met verboden AI-systemen

“De verboden AI-systemen – de naam zegt het al – mogen niet worden ontwikkeld of gebruikt. Voorbeelden daarvan zijn manipulatieve of misleidende AI, sociale kredietsystemen zoals in China wordt gebruikt, het ongericht scrapen van camerabewakingsbeelden voor het bepalen of trainen van gezichtsherkenning, biometrische gegevens gebruiken voor het afleiden van iemands ras, politieke voorkeuren, religie, et cetera”, legt Xadya uit. “De kans is niet groot dat dergelijke AI-systemen worden gebruikt in organisaties. In principe zou je daar al een ‘niet-pluisgevoel’ bij moeten hebben en ook zijn bij dergelijke systemen vaak grote privacybezwaren. In [artikel 5](#) van de AI Act staat een limitatieve lijst van AI-systemen die verboden zijn.”

Werken aan AI-geletterdheid

Organisaties die werken met AI-systemen moeten ervoor zorgen dat hun medewerkers beschikken over voldoende mate van AI-geletterdheid. “Daarmee wordt bedoeld dat organisaties werken aan de kennis en vaardigheden van medewerkers over hoe zij AI kunnen inzetten op een verantwoorde en veilige manier, maar ook werken aan bewustwording over de kansen en risico’s van AI”, vertelt Wouter. De AI Act stelt dat hierbij rekening moet worden gehouden met de technische kennis, ervaring, onderwijs en training, de context waarin de AI-systemen worden gebruikt en de personen op wie de AI-systemen worden toegepast. “Dit betreft niet enkel het schrijven van goede ‘prompts’ voor ChatGPT”, licht Wouter toe. “Belangrijker is om mensen te trainen op het kritisch nadenken en handelen over de output van AI-systemen en die niet zomaar blindelings te vertrouwen.”

Treffen van maatregelen rondom hoog risico AI-systemen

Organisaties die aan de slag gaan of al werken met hoog risico AI-systemen krijgen door de AI Act met veel verplichtingen te maken. Sommige daarvan zijn simpel, andere wat ingewikkelder. “Organisaties moeten verplicht een Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmes – ofwel IAMA – uitvoeren,” vertelt Xadya. “In een IAMA onderzoek je op een systematische manier hoe je het AI-systeem wilt inzetten, welke personen of groepen impact ervaren, wat risico’s zijn in termen van ethiek en rechten en welke mitigerende maatregelen daar tegenover staan.”

Daarnaast moet je als organisatie zorg dragen voor goede data en data governance, documentatie, automatische logging van het gebruik, transparantie naar gebruikers toe en menselijk toezicht. Tot slot moet er een conformiteitsbeoordeling komen die laat zien dat het hoog risico AI-systeem voldoet aan de AI Act. Als je een AI-systeem aankoopt hoef je onderdelen zoals documentatie, automatische logging en de conformiteitsbeoordeling niet zelf te maken, maar je bent als organisatie wel verantwoordelijk voor het verifiëren dat de aanbieder van het AI-systeem hieraan voldoet en op een juiste wijze wordt ingezet. “En let

op, als je zelf een algoritme traint voor gebruik of een GPT-bot maakt, dan ben jij de AI-aanbieder”, merkt Xadya op.

Transparantie bij AI-systemen met beperkt of minimaal risico

Algoritmes met gelimiteerde of minimale risico’s hebben relatief weinig regulering vanuit de AI-Act. Wel is het belangrijk dat het voor gebruikers van deze AI-systemen expliciet transparant is dat ze met een AI-systeem interacteren. Denk aan chatbots of deep fakes: een gebruiker moet erop gewezen worden dat diegene met een AI-systeem in gesprek is, of dat de film die hij of zij bekijkt door AI gegenereerd is.

AI ACT

Verplichtingen bij hoog risico AI-systemen

- / Uitvoeren van een **Impact Assessment Mensenrechten en Algoritmen (IAMA)** waarmee je de mogelijke impact op grondrechten zorgvuldig kunt afwegen en zodat je AI op een verantwoorde wijze kunt inzetten
- / Een **risicomanagementsysteem** waarin gedurende de gehele levenscyclus van het AI-systeem de risico’s rondom de gezondheid, veiligheid en fundamentele rechten van mensen worden geëvalueerd en gemitigeerd
- / Adequate **data governance** dat ervoor zorgt dat data zo juist, volledig, relevant en representatief mogelijk zijn
- / **Technische documentatie** die beschrijft hoe het AI-systeem werkt en voldoet aan de vereisten
- / **Automatische logging** van het gebruik van het AI-systeem waarmee je kunt achterhalen wat er is gebeurd
- / **Transparantie** zodat het voor gebruikers altijd helder is dat diegene met een AI-systeem te maken heeft
- / **Menselijk toezicht** door getrainde personen om risico’s te voorkomen of minimaliseren
- / Een **kwaliteitsmanagementsysteem** waarmee de conformiteit aan de AI Act wordt geborgd

M&I/Partners/

WELKE STAPPEN KUNNEN ORGANISATIES CONCREET ZETTEN OM OP TIJD TE VOLDOEN AAN DE AI ACT?

De AI Act gaat in op 1 augustus 2024. Nog niet alle onderdelen van de wet zullen direct worden gehandhaafd en ook zullen er nog onduidelijkheden zijn die wachten op uitleg van de toezichthouder of jurisprudentie. Tegelijkertijd is het wel belangrijk om nu aan de slag te gaan om te zorgen dat jouw organisatie werkt in lijn met de AI Act. De belangrijkste stappen sommen we hieronder voor je op:

- 1 Inventariseer de AI-systemen die gebruikt of ontwikkeld worden en identificeer het risiconiveau. Overheidsorganisaties kunnen de AI-systemen die zij identificeren direct opnemen in het algoritmeregister.
- 2 In het geval dat uit de inventarisatie naar voren komt dat er verboden AI-systemen worden gebruikt, zorg er dan voor dat deze zo snel mogelijk worden uitgefaseerd. Doe dit uiterlijk januari 2025.

- 3 Ontwikkel een trainingsprogramma gericht op AI-geletterdheid voor medewerkers. Ook dit moet uiterlijk januari 2025 geregeld zijn. Om te starten raden wij de [Nationale AI-cursus](#) aan die medewerkers laat kennismaken met de basisprincipes van AI. Het is een toegankelijke en gratis online cursus en geschikt voor iedereen, ongeacht hun voorkennis.
- 4 Beleg AI bij een persoon of – bij voorkeur – een multidisciplinair team waarin vakinhoudelijke, juridische en technische expertise samenkomen. Er zijn verschillende nuttige opleidingen beschikbaar die hen kunnen helpen. We zien in de praktijk vaak dat de AI-rol wordt belegd bij de privacy officer. Dat is niet de meest voor de hand liggende persoon. Privacy officers beschikken namelijk niet per se over de benodigde technische kennis; tegelijkertijd zijn ICT'ers geen ethici. Kies iemand die affiniteit heeft met de verschillende aspecten die komen kijken bij AI en faciliteer diegene in zijn/haar rol met de gepaste opleiding.
- 5 Tref voorbereidingen voor hoog risico AI-systemen om te voldoen aan de strenge verplichtingen die de AI Act stelt. Je hebt hier tot juni 2026 de tijd voor, maar het is uiteraard verstandig om hier als organisatie vroegtijdig ervaring in op te doen. Maak bijvoorbeeld gebruik van een lopend project waarin een AI-systeem wordt ontwikkeld of aangekocht om te ervaren hoe het is om een IAMA uit te voeren, documentatie beschikbaar te maken, enzovoorts.

WE HELPEN JE GRAAG

Door de Europese AI Act ontstaan er nieuwe verplichtingen voor organisaties die bezig zijn met AI of van plan zijn om dat te doen. Onze adviseurs staan klaar om organisaties te ondersteunen om op tijd te voldoen aan de letter en de geest van de AI Act. We geven advies en vervullen tijdelijke rollen, waaronder:

- masterclass AI voor bestuurders, directie en management;
- impact Assessment Mensenrechten en Algoritme (IAMA) uitvoeren op AI-systemen;
- AI-strategie en [AI-routekaart](#);
- AI-officer privacy en ethiek;
- kwartiermaker, programmamanager of projectleider AI;
- [data Protection Impact Assessment \(DPIA\)](#) uitvoeren.

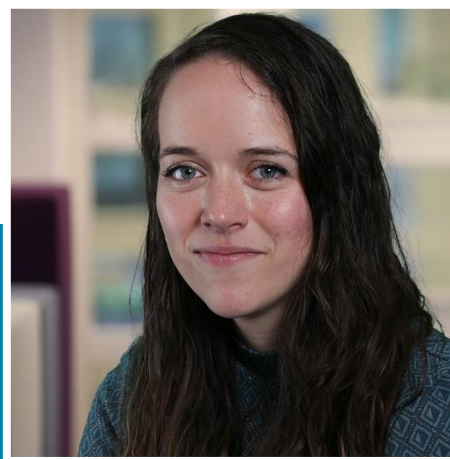
Neem contact op met Wouter Gude (wouter.gude@mxi.nl).

[Download infographics booklet in PDF >](#)

Wouter Gude

- wouter.gude@mxi.nl
- 06 82 91 63 95

Xadya van Bruxvoort

- xadya.van.bruxvoort@mxi.nl
- 06 82 09 67 66